

ACC. N:R M. 14959: 1-11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *A. O. Sundberg, Mårsmå*
Härad: *Bjäre* Berättare: " " " "
Socken: *Ård m. fl.* Berättarens yrke: *f. d. stenhuggeri-förman*
Uppteckningsår: *1954* Född år *1875 i Ronneby lps.*

Kvinnor och kvinnadrift. s. 1-11.

Lu F 99

11/11-54

från Skåne, till magasinen hade han vid
 Wierpås äns utlopp. Der skuterne kunde lossa
 sin last diräckt i magasinet, säden såldes
 mest till utsäde o mält dessutom hade han
 i kvarnen en omfattande mjölkhandel vilket
 framgår derav till varl hushåll fick bakasall
 bröd själva o inget mjöl fans att köpa utan
 i kvarnen, dessutom hade mjölnaren då bästa
 mjölet därför hans mjöl var av kornet som kom
 från Skåne. Pommelvig som thällesing var både
 grosshandlare o mjölnare var han fiskare och så
 ålfisket var mycket givande i den gamla tiden
 vid brokstekvarn. Thällesing) hade alltid dräng
 som skötte kvarnen och ombesörjde malningen,
 dessutom hade två man sägen omhand.
 Denna kvarn har inte genomgått några större
 förändringar på på lista tiden. Kvarndammen
 och ålkeistan är nu som den var för 70 år sen

De kvarnar som här nämnts är alla vattenkvarnar
o de flesta eller nästan alla har förr hört större
eller mindre jordbruk till. B. för storps kvarn
hadd: så stort jordområde att det fanns ett par hästar
ett par Ostar 10 o 12 kor, får, o svin. numera är
jordbruket skilt från kvarnen.

Kvarnbyns kvarn var ännu större jordbruk som till-
hörde, nu är även detta skilt från kvarnen.
Att det fanns kvarnar i den mycket gamla tiden
som drögs av hästar är nog möjligt, men her i
blekinge har då inte förekommit.

Att alla de här uppräknade kvarnarna är
mycket gamla säkert göra på 17 eller början
på 1800-talet, i de flesta kvarnarna är möllebring
anställd, denna skulle vara fullt kvinnlig i
kvarnryket, kraftig, och vara vänlig mot beund-
arna, i de flesta fallen bodde han i en kam-
re i kvarnen, därför var han alltid till hands

da bonderna kom med sina säd som skulle
malas, dessa maldsäckar fick alltid mjölnarna
bära in o placera dem på lämpligt ställe som
va bekvämt att ta dem då de skulle plaseras.
Kvarntraktin, betalningen för den malda säden
var en bestämd loka, en koppel på femna skulle
då va kontant betalning, va priset alla styver
penet, ett pen = tjugo skilling, tio styver = fem
öre, alla styver = fyra öre, då lite skilnad då då va
hvarre eller såg. Numera är loka 250 på 100 kg.
Kvarnbyggare

Wilka som byggde kvarnarna är omöjligt få
reda på när de är döda o begravda för hindra
är sedan, här fins inte någon här i bygd som
mins när den sista kvarnen byggdes, men de
väga fro då va på början av 1800-talet.

4 Nu är Thuro kvarn fullt moderniserad och
har fina dyphara maskiner som kan

framställa då allra finaste vetemjöl som någon
modermisprad kvan kan göra, något fiske vid denna
kvarn finns inte som är värt att tala om, en annan
åt någon gång är allt. Kvarnarna tillhandahåller
något bakat bröd gjorde de alldrig, alla fick köpa
sitt mjöl o baka själva. Allt mjölnarna härlade
med var andra om att få kunna var nog en möjlighet
då då va allment de skulle ha full som betädning
för malningen då gällde då att va ärlig o inte
fulla för härt i böndernas maldsäcker utan
hålla sig till fulltaket, gjorde de inte då utan
glömde att de fullat engång o tog för andra gången
en kaffes i samma säck vilket va desamma
som dukket full, för detta förfaringsätt skrämd
mjölnaren bort sina kunder själv.

De bönderna såg sig orättvist behandlade i
denna kvarn flötade de till en annan om
då rätt var mycket längre att köra

Malningen

Allt forka säd innan den maldes har förkommit
då endast i yppersta nödfall, detta förfaringsätt
tillgreps inte gärna då då va förnat med mycket
hållbar förel fick de varma luffa bakugnen
och placera säden på plåtar eller pannor att
de på bästa sätt kunde avläkna den forcade
säden från bakugnen som sedan lastades på
vagnar dragna av hästar eller Oxar och mycket
ofta av kor som fick sig en luttur till kvarnen
Säckarna såg ut som säckar i allmänhet utan
med den skilnaden de va hemvärda av grovt
linnarn s. k. schäffelfall dessa säckar var märkta
vanligen med en kokstav, till o. m. årtal. dessa
kenneticken hadde också olika färg. blå, grön
röd, mest svart. derav hadde mjölnaren lätt för
att placera säckarna på rätt plats och till rätt
6. lunde. Sädens vikt berodde på kvaliteten

I regel va de beräknat i mått, såsom skäppor och
lunnor. Om lunnor = 6 skäppor varje skäppor
12 kanner. När bönderna kom till kvarnen med
sin mälld passa mjölnaren på att bära in säck-
arna o påfästra dem så då va lätt att tömma dem
i kvarntratten då då blev deras tur att mallas ly-
den som kom först till kvarnen fick först mallas.
Den säden som skulle sickas mallas ofta två
gångar, havre som skulle va till hästarna skulle
klara krossas som då kallades gröjor, den övriga
fadersäden skulle mallas finare.

Om de malit havre på den kvarn strax för-
de skulle mala brödsäd på densamma / tog
de på anmärking att skop brödsäd att mala kvarn-
en ren med då mjölet fick samman med havre-
mjölet. på så sätt ansågs kvarnen ren
att mala brödsäd på. Bönderna fick alltid
sin egen mälld tillkaka om de ville, då eller inte

Allt bönderna inte tryckte sig om när myölnaren
malde om, då va korn eller solskens korn de fick
sin mald då myölnaren läval den va färdig.
Allt mala i gång, en vattenkvarn gick inte
de fick då lossa en spak eller sperr de satt i
vattenjulet då den sist var i gång, när de så
skulle slanna fick de littpipna samma lös-
mätning. Allt bönderna övermaltade i kvarn
en förs korn alldrig, dermot kunde öbos som
hätte långt till kvarnen övermalt såvida de blev
lävade malden nästa dag, de fick då ligga i
kvarnkammaren, vad måten bekräppar hade
de mat med sig.

Folkets sägner och händelser

Allt det fanns både fomar o troll i kvarnarna så-
väl som i böndernas ladugårdar i den gamla
tiden var en sak som var alldeles säkert ju
8 alltså människornas säkrare va de i domes Åsa

Allt det var lomtår som höll till i kvarnen var en
 mjölnardräng som fick utföra, en natt fick han
 höra att alla tvärnarna va i gång o de körde med
 kvarnkärren fram o tillbaka så hela kvarnen
 darrade trots han visste bestämt han stängt av
 kvarnen för natten. Sådant arbetsmyror va bara
 att hålla sig väl med så gick arbetet så mycket
 bättre nästa dag. Med då beträffar bönderna va
 de mycket rädda om sina lomtår juarna fick
 inte glömma sätta ut mat på lögen till lom-
 tarna som tillhörde der, såsom julafkon och
 andra tillfällen om de hadde någon kalasmat
 fick inte lomtarna gå miste om sin extra för-
 plägnig. På samma sätt gjorde mjölnaren
 med sina lomtår han bar ut mat av alla slag till
 och med lufffiske o göt även en flaska brännvin
 i fall dessa mysliska arbetare behagade en
 fiskasup hur som helst fick såväl mat

som brann en strykand åtgång om så rostarna
 eller mjölnardrängarna hållde till godo med kblas-
 maten är svårt att säga men mjölnaren var be-
 täckt att hans gäster hade hållit till godo och
 mjölnaren i sin säkra förhoppning att dessa
 flinka arbetare skulle gälas honom i fortsättning.
 Något förbud att mala vissa dagar var då inte
 men om mjölnaren likväl malde en söndag, var
 han alldeles säker på att då gick gålet hela vick-
 an därför afsade han sig för att överträda denna
 regel. Att säckarna skulle lastas så att alla
 knutarna var placerade på samma sida i vagnen
 detta för att lättare få tag på dem då de skulle
 bäras in. Någon vill påstå att säckarna
 skulle läggas så att knutarna blev in i vagnen
 detta för att bergbollen inte skulle kunna
 få fatt i säcken om de kom o ville stjälka en
 10 säck mjöl ty även bergbollen fick baka bjälva

Allt har i våra trackles har inga mord eller
mordbrand inträffat har inte någon hört talas
om deremot i Skåne har både mord o mordbrand
på flera ställen inträffat o då till och med,
den mycke tiden.

Allt kunna uppfattninga vare sig kontrakt
eller köpebrev på gamla kvarnar går inte alls
sjuk eller några fotografi